

Ruivangsten rapportage 2022

Samenwerkingscollectief ruivangsten

FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Faunabeheerheid
Zuid-Holland

Colofon

Refereren als

FBE Noord-Holland (2023). Ruivangsten rapportage 2022.
Samenwerkingscollectief ruivangsten.

Auteurs

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland

Postadres

Spaarne 17
2011 CD Haarlem

T 023 – 21 00 223

E info@fbenoordholland.nl

I <https://fbenoordholland.nl/>

Eindredactie

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland

Fotografen/afbeeldingen

Shutterstock

Inhoudsopgave

Colofon	ii	4 Discussie	14
Inhoudsopgave	iii	Niet volledig kunnen beheren door ontbreken opdracht en vergunning en sluiten ontheffing brandgans in Noord-Holland....	14
Voorwoord	1	Uitvoering kost meer tijd.....	14
1 Inleiding	2	Minder vangdagen brandgans leidt niet tot meer vangdagen grauwe gans	14
2 Methode	3	Prioriteren noodzakelijk.....	14
2.1 Werkwijze	4	Effectiviteit van de ruivangsten	15
2.2 Ontheffingen	4	Geen ruivangsten Zeeland	15
2.3 Werkgebied	6	5 Conclusie & aanbevelingen	16
3 Resultaten	8	Inventarisatie vanglocaties	16
3.1 Aantal gevangen ganzen	8	Tweede vangteam.....	16
Verdeling leeftijdsklassen.....	9	Samenwerking	16
Vangsten grauwe ganzen.....	10	Literatuurlijst	17
Vangsten overige soorten.....	11	Bijlagen	18
3.2 Vangstproces	12	Bijlage 1: Gevangen ganzen per provincie	18
Uitvoering	12		
Groepsgrootte	13		

Voorwoord

De Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland hebben in hun beleid vastgesteld hoe ze de schade die in hun provincie wordt veroorzaakt door ganzen willen beperken. Ook het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) heeft beleid opgesteld voor het verbeteren van de vliegveiligheid op en rondom Schiphol. Het terugbrengen van de populatie ganzen door middel van ruivangsten wordt in alle vier de provincies uitgevoerd, incl. de Schipholzone. Het samenwerkingscollectief coördineert de uitvoering van dit beleid. Dit collectief bestaat uit de vier Faunabeheereenheden van elke provincie en het Ministerie van I&W.

In Nederland is slechts één partij in het bezit van de ervaring en benodigde vergunningen om ruivangsten uit te voeren: 'Duke Faunabeheer'. De vraag naar ruivangsten is in de afgelopen jaren toegenomen. Duke Faunabeheer zit tijdens de beperkte ruiperiode al op zijn maximale capaciteit. Hierdoor is er concurrentie ontstaan tussen de verschillende provincies en het Ministerie van I&W om ruivangsten in hun gebieden te realiseren.

De populatie ganzen in Nederland beperkt zich niet tot de provinciegrenzen. Hierdoor is een aanpak waarbij de provinciale grenzen leidend zijn niet optimaal voor het terugbrengen van de nationale ganzenpopulatie. Lokaal kan de populatie ganzen tijdelijk worden teruggebracht door middel van ruivangsten. Deze gebieden zullen op- of aangevuld worden door naburige groepen ganzen, zolang de nationale ganzenpopulatie groot is. Een interprovinciale samenwerking voor ganzenbeheer is daarom op grond van zowel beleid, uitvoering en ecologie sterk aan te raden.

Ten behoeve van een interprovinciale samenwerking hebben de eerder genoemde partijen daarom in 2020 besloten een samenwerkingscollectief te vormen voor het uitvoeren van ruivangsten. Via een gezamenlijke opdracht en afspraken over de capaciteitsverdeling is hun doel effectiever ruivangsten in te zetten, de administratieve druk en complexiteit te verlichten en tevens kosten te drukken.

1 Inleiding

In de afgelopen decennia zijn de aantallen ganzen die in Nederland broeden en jaarrond verblijven (standganzen) sterk toegenomen. Met name de populaties van de brandgans, grauwe gans en Canadese gans kennen een exponentiele groei (Buij & Koffijberg, 2019; Voslamber et al., 2010). De ganzenpopulaties hebben de afgelopen jaren kunnen toenemen doordat ze hebben geprofiteerd van restricties op het gebied van jacht en de toegenomen voedselkwaliteit in de intensieve landbouw (Buij & Koffijberg, 2019; Voslamber et al., 2010). Ook is het Nederlandse landschap steeds aantrekkelijker geworden voor broedende ganzen door de overvloedige aanwezigheid van grote en kleine wateren met voedselgebieden in de nabije omgeving (Voslamber et al., 2010). In Noord-Holland werden gedurende de jaarlijks uitgevoerde juli-tellingen van 2021 circa 160.000 ganzen waargenomen (FBE Noord-Holland, 2021), in Zuid-Holland circa 164.000 ganzen (Grinsven van, 2021) en in Utrecht circa 52.000 ganzen geteld (FBE Utrecht, 2022). In Zeeland werden er in 2019 circa 23.500 ganzen geteld (FBE Zeeland, 2020).

De toename van het aantal standganzen zorgt echter voor conflicten met onder andere de landbouw en flora en fauna (Jeugd et al., 2006). Alleen al in 2021 is er landelijk ongeveer 31,4 miljoen euro uitgekeerd aan gedupeerde boeren in Nederland, als tegemoetkoming in de schade veroorzaakt door ganzen (grauwe gans, brandgans, kolgans en rotgans). Hiervan is in totaal ruim 14 miljoen euro uitgekeerd in de provincies Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland (BIJ12,

2022). In natuurgebieden veroorzaken de groeiende aantallen ganzen schade aan oevervegetaties en rietlanden door overbegrazing. Hierdoor verdwijnt de leefomgeving van een groot aantal diersoorten. Deze veranderingen zorgen ervoor dat de biodiversiteit in natuurgebieden afneemt, waardoor de Natura 2000-doelstellingen en de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) niet gehaald worden. De grote groepen ganzen zorgen naast schade aan gewassen en flora en fauna ook voor onveilige situaties voor luchtverkeer. Het aantal baankruisingen waarbij het risico op 'bird strikes' (botsing tussen een vogel en vliegtuig) toeneemt, zorgt voor schade aan vliegtuigen, waardoor de veiligheid van passagiers en crew in het geding komt. Dit is vooral rondom de luchthaven Schiphol van belang. Om schade aan landbouwpercelen te beperken, schade aan flora en fauna terug te dringen en de vliegveiligheid te verhogen, wordt in verschillende provincies een divers pakket aan ganzen beheermaatregelen uitgevoerd, waaronder ook in Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland. Een van de uitgevoerde beheermaatregelen is het vangen en doden van ganzen tijdens de rui (ruivangsten). Ganzen zijn tijdens de rui relatief eenvoudig en met minimale verstoring van overige natuurwaarden te vangen, waarna ze met CO₂ kunnen worden gedood. Het doden van ruiende ganzen is een methode waarbij met een eenmalige inspanning een groot aantal standganzen uit de populatie kan worden weggenomen.

2 Methode

De Faunabeheereenheden (FBE's) van Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland hebben samen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het initiatief genomen om samen te werken in een 'samenwerkingscollectief ruivangsten'. Met dit collectief wordt een eerste stap genomen in interprovinciale samenwerking, met als doel het optimaliseren en inzichtelijk maken van de effectiviteit en (on)mogelijkheden van de beheermaatregel ruivangsten. De ruivangsten in de vier provincies worden gecoördineerd door de betreffende FBE's. De coördinatoren zorgen voor de afstemming met alle betrokken partijen, verzameling van de veldgegevens en aanlevering van de prioritaire vanglocaties aan Duke Faunabeheer. De ruivangsten zijn dit jaar, net zoals de voorgaande jaren, uitgevoerd door één team van Duke Faunabeheer. Duke Faunabeheer voert al sinds 1998 ruivangsten uit. Na het uitvoeren van de ruivangsten werden de gegevens ingevoerd in het Fauna Registratie Systeem (FRS) (Noord-Holland, Utrecht, Zeeland) en Dora (Zuid-Holland).

2.1 Werkwijze

Ruiende ganzen worden op velden of open water bijeengedreven en naar een al eerder geplaatste vangkraal geleid. Nadat de groep ruiende ganzen zich in de kraal heeft verzameld, wordt deze afgesloten en afgeschermd met kunststof folie. Deze folie wordt om de vangkooi geplaatst om prikkels van buitenaf te beperken en zo de stress bij de gevangen ganzen te verminderen. Vervolgens worden de ganzen in een mobiele wagen gedreven, waarna ze door de toevoeging van koolstofdioxide (CO₂) worden gedood. Wageningen Livestock Research en de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) hebben het doden van ganzen met CO₂ in de ruiperiode onderzocht (Buij & Koffijberg, 2019; Voslamber et al., 2007, 2010) Het onderzoek toonde aan dat ganzen binnen één minuut bewusteloos raken. Men concludeerde dat het doden van groepen ruiende ganzen met oplopende CO₂-concentraties vanuit dierenwelzijn acceptabel is wanneer het Richtsnoer Ganzendoden wordt gevolgd (Voslamber et al., 2007). In het richtsnoer staan concrete randvoorwaarden over wanneer en hoe het middel ingezet kan worden. Zo worden er eisen gesteld aan de apparatuur (o.a. opbouw van concentraties, meetapparatuur) en het gebruik ervan (o.a. aantallen dieren, tijdsduur, expertise). Nadat de ganzen zijn gedood worden alle adulte, juveniele en kuikens apart in kratten gelegd. Vervolgens worden de ganzen opgehaald door het poeliersbedrijf 'Pieter van Meel Wild &

Gevogelte'. Adulte, juveniele en kuikens worden apart verwerkt door het poeliersbedrijf. Van de ganzen wordt alles gebruikt: veren voor de dons industrie, bouten en borstvlees voor menselijke consumptie en de overige delen voor de diervoederindustrie.

2.2 Ontheffingen

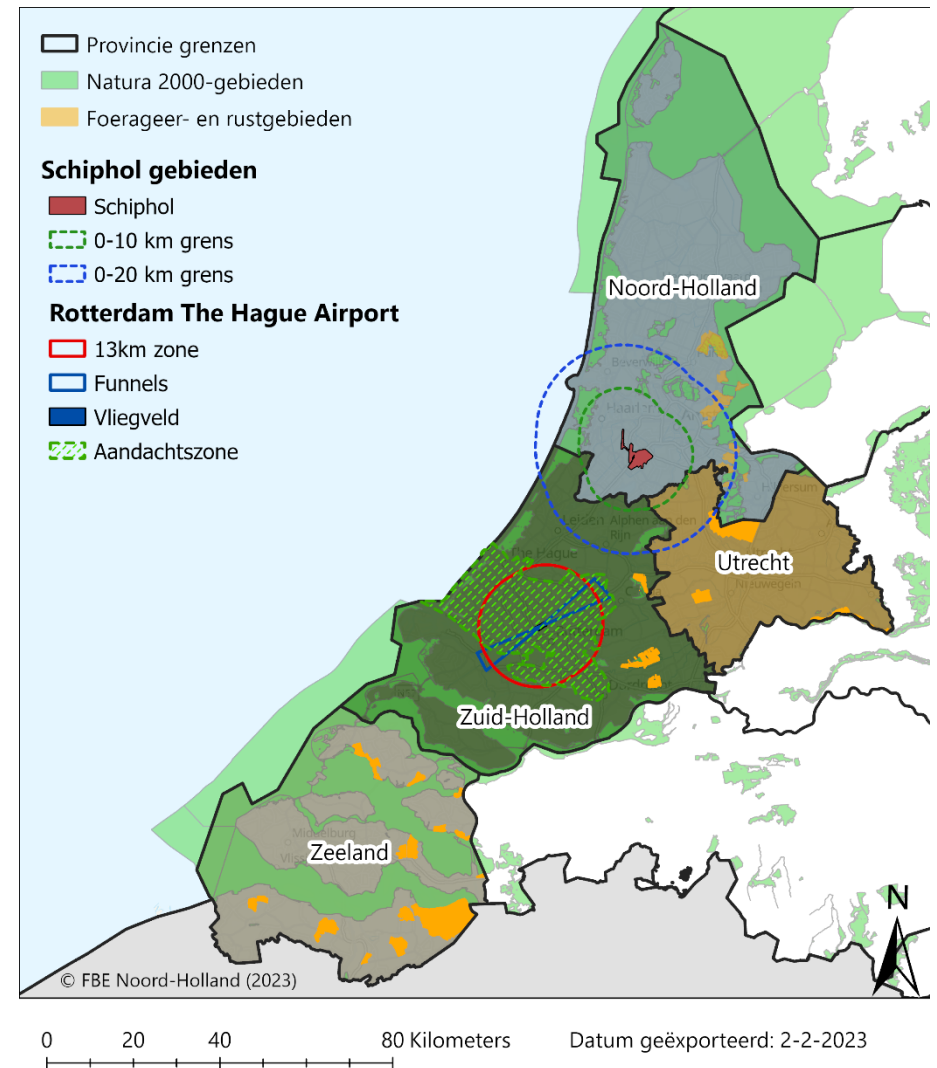
In het wild voorkomende soorten ganzen worden beschermd door de Wet Natuurbescherming (Wnb). Deze juridische bescherming is in hoofdzaak gebaseerd op de bepalingen van de Europese Vogelrichtlijn. Gedeputeerde Staten kan op grond van artikel 3.17 Wnb – ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie van in het wild levende vogels – een ontheffing verlenen, zoals bedoeld in artikel 3.3 Wnb, indien deze beperking nodig is in het kader van een wettelijk belang. Deze ontheffing wordt verleend aan een FBE. Deze handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan (FBP). De FBE kan de aan haar toegestane handelingen door anderen laten uitvoeren middels een machtiging. De vigerende ontheffingen gaven in 2022 de mogelijkheid tot het uitvoeren van ruivangsten in de periode 1 mei t/m 31 augustus 2022 (Tabel 1).

Tabel 1: Vigerende ontheffingen voor de ruivangsten van 2022.

Provincie	Wettelijk belang	Periode	Diersoort	Ontheffing
<i>Noord-Holland</i>	Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen (landbouwschade) en schade aan flora en fauna (natuurschade)	1 mei t/m 31 juli	Grauwe gans, Canadese gans (groot en kleinste) en verwilderde en hybride ganzen	<i>OD.357591</i>
<i>Noord-Holland</i>	Veiligheid van het luchtverkeer (vliegveiligheid)	1 mei t/m 31 juli	0-20 km zone: Grauwe gans en verwilderde en hybride ganzen 0-10 km zone: Canadese gans, kolgans, Indische gans en nijlgans	<i>1045511/1063763 & RUD.242274</i>
<i>Utrecht</i>	Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en veiligheid van het luchtverkeer (landbouwschade en vliegveiligheid)	1 mei t/m 31 augustus	Grauwe gans, Canadese gans, verwilderde gedomesticeerde gans en brandgans	<i>Z-WNB-BSB-2019-0143</i>
<i>Utrecht</i>	Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen (landbouwschade)	1 mei t/m 31 juli	Grauwe gans, Canadese gans, verwilderde gedomesticeerde gans en brandgans	<i>Z-WNB-BSB-2018-0546</i>
<i>Zeeland</i>	Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen (landbouwschade)	15 mei t/m 31 juli	Grauwe gans, Canadese gans, brandgans	<i>Zk20000221/20042123</i>
<i>Zuid-Holland</i>	Voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en veiligheid van het luchtverkeer (landbouwschade en vliegveiligheid)	15 mei t/m 31 juli	Grauwe gans, Canadese gans, gedomesticeerde grauwe gans	<i>01026007</i>

2.3 Werkgebied

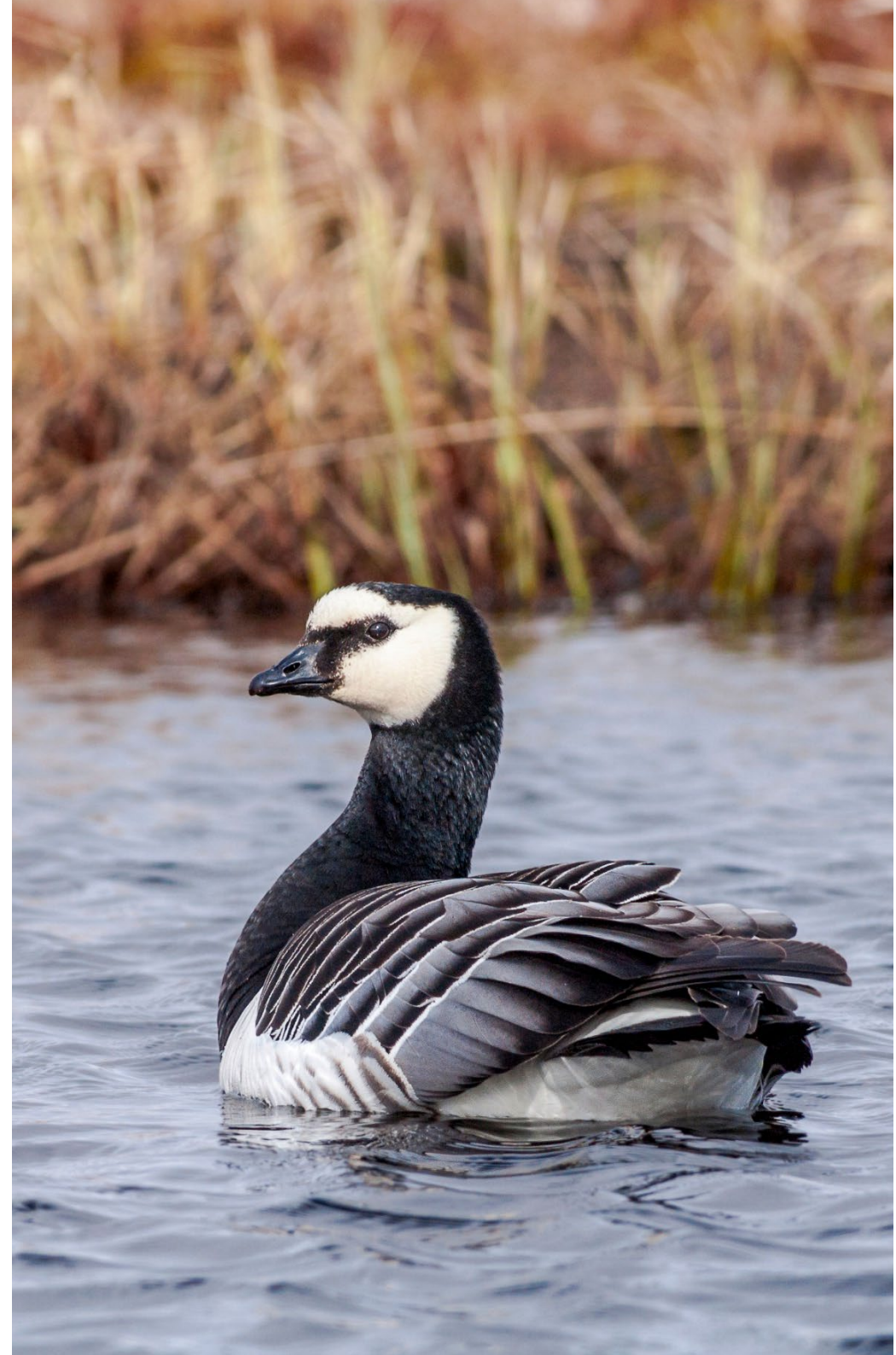
De grootste concentraties standganzen komen voor in het westen en midden van Nederland. De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Gelderland huisvesten het grootste gedeelte van de Nederlandse standvogel populatie (58%) (Voslamber et al., 2007). Grauwe ganzen bevinden zich vooral in het zuidwesten en midden van Nederland. Ze komen met name voor langs de grote rivieren, in de lage delen van Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland, Zeeuws-Vlaanderen en op Texel (Voslamber et al., 2007). Canadese ganzen vertonen ongeveer hetzelfde verspreidingsgebied als de grauwe gans (Voslamber et al., 2007). Brandganzen komen geconcentreerd voor, met twee grote populaties in de Zuid-Hollandse delta en in het midden van Noord-Holland (Voslamber et al., 2007). Ganzen kunnen zich makkelijk verplaatsen tussen gebieden, waardoor de populatie standganzen niet gebonden is aan één provincie. Ze verplaatsen zich voornamelijk tijdens hun foerageervluchten. Aangezien ganzen in meerdere provincies schade kunnen veroorzaken, is het van belang dat provincies gaan samenwerken en de populatie standganzen benaderen als een verbonden populatie. Hierdoor kan men effectiever en efficiënter de ganzenproblematiek in Nederland aanpakken. Mede vanuit dit oogpunt is er in 2020 gekozen voor een eerste stap tot samenwerking op het gebied van ruivangsten tussen de faunabeheereenheden (FBE's) van de provincies Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In alle vier de provincies, die aan de ruivangsten deelnemen, liggen Natura 2000-gebieden en foerageer- en rustgebieden (Figuur 1).

Figuur 1: Aan de ruivangsten deelnemende provincies, de Natura 2000-gebieden, de foerageer- en rustgebieden, de 10 km en 20 km grens rondom luchthaven Schiphol en de 13 km zone, funnels en aandachtszone rondom Rotterdam The Hague Airport

De Natura 2000-gebieden zijn een Europees netwerk van beschermde gebieden. Bepaalde planten, dieren en hun natuurlijke habitat worden in deze zones door Europese afspraken beschermd. Om ruivangsten in Natura 2000-gebieden te mogen uitvoeren moet, wanneer dit niet is opgenomen in de Natura 2000 specifieke beheerplannen, uit onderzoek blijken dat het uitvoeren van de ruivangsten geen negatief effect heeft op de overige natuurwaarden. Als dit zo blijkt kan er naast de ontheffing ook een vergunning worden verleend om in deze gebieden ruivangsten uit te voeren.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft betrokken partijen middels het beleidskader faunabeheer van 27 november 2003 verzocht in gezamenlijk overleg overeenstemming te vinden over het faunabeheer. Hiervan was het doel om onnodige en ongewenste polarisatie over jacht, beheer en schadebestrijding te voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan de realisatie van specifieke beschermingszones in de vorm van foerageer- en rustgebieden. In deze gebieden zijn foerageermogelijkheden voor overwinterende ganzen en geldt er rust voor ganzen van 1 november tot 1 april. Bij aanwezigheid van brandganzen geldt de rust tot 1 mei en bij aanwezigheid van rotganzen wordt de rust verlengt tot 1 juni. Met behulp van deze foerageer- en rustgebieden trachten de provincies trekganzen een plek te bieden waar zij in alle rust kunnen overwinteren (Figuur 1).

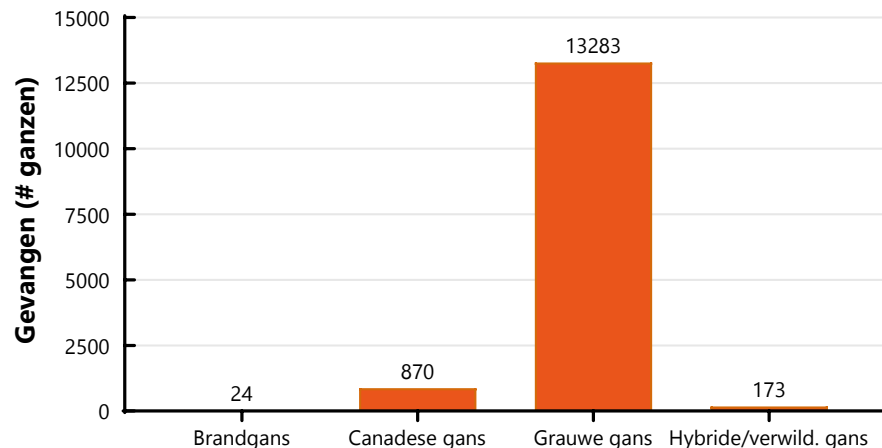
3 Resultaten

3.1 Aantal gevangen ganzen

In totaal zijn er vijf soorten ganzen gevangen, namelijk brandganzen, grote Canadese ganzen, grauwe ganzen, hybride ganzen en verwilderde boerenganzen. In totaal zijn er 14.350 ganzen gevangen. De meeste gevangen ganzen waren grauwe ganzen (13.283, Figuur 2). De vangsten vonden plaats onder drie wettelijke belangen: ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen (landbouwschade) en flora en fauna (natuurschade) en voor de

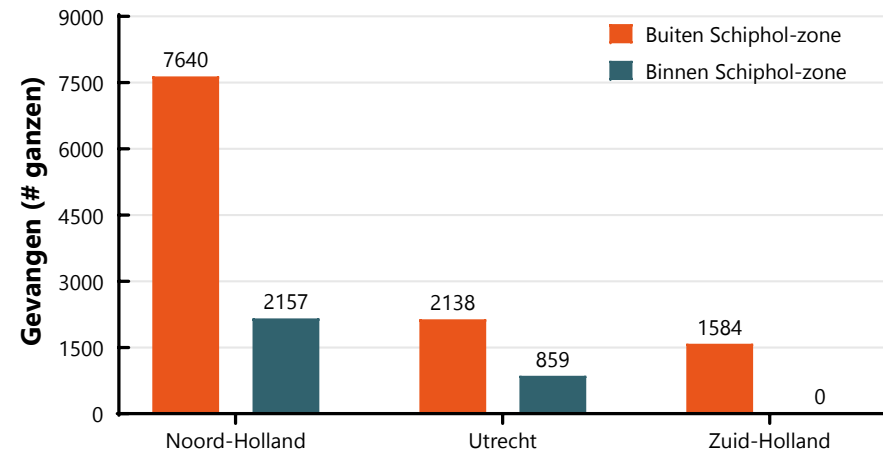
veiligheid van het luchtverkeer (vliegveiligheid). De meeste ganzen zijn gevangen buiten de Schiphol-zone, voor het belang landbouw- en natuurschade en vliegveiligheid, met de hoogste aantallen in Noord-Holland (7.640 ganzen) en daarna Utrecht (2.138 ganzen). Er zijn ook ruivangsten uitgevoerd in de Schiphol-zone voor de veiligheid van het luchtverkeer rondom de luchthaven (0-20 km) in Noord-Holland (2.157 ganzen) en Utrecht (859 ganzen) (Figuur 3).

Aantal gevangen ganzen

Figuur 2: Totaal aantal gevangen ganzen in Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland in 2022, verdeeld per soort.

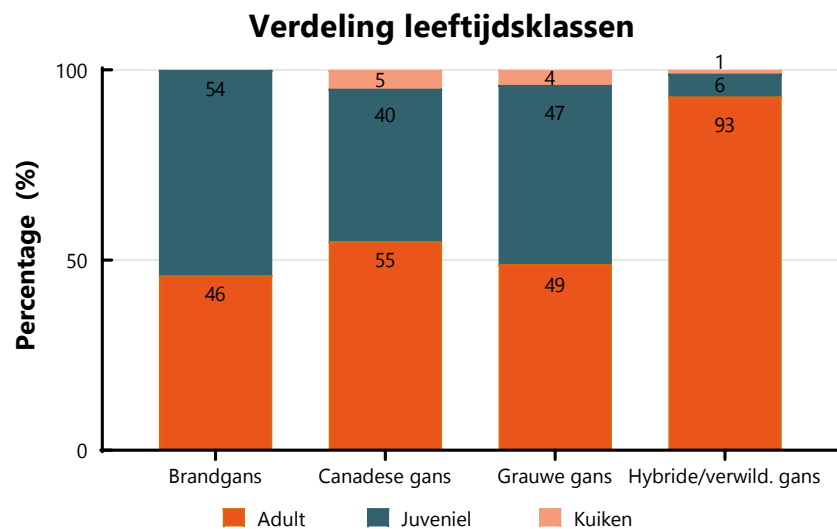
Aantal gevangen ganzen per belang

Figuur 3: Verdeling onder welk wettelijk belang per provincie de ruivangsten van 2022 zijn.

Verdeling leeftijdsklassen

Gemiddeld was 50% van de gevangen ganzen adult, 46% juveniel en 4% kuiken. Juveniele ganzen zijn ganzen die dat jaar zijn geboren en op het moment van de vangst bijna kunnen vliegen. Kuikens zijn de ganzen die nog hun donsverenkleed hebben. Alle ganzen hadden ongeveer een gelijke verdeling van adult/juveniel, variërend tussen 55% en 46% adulte ganzen. Het percentage adulte ganzen was bij de grauwe ganzen het laagst (46%). Hybride en verwilderde boeren ganzen is hier een uitzondering op. Hier is ongeveer 93% van de gevangen ganzen adult (Figuur 4).

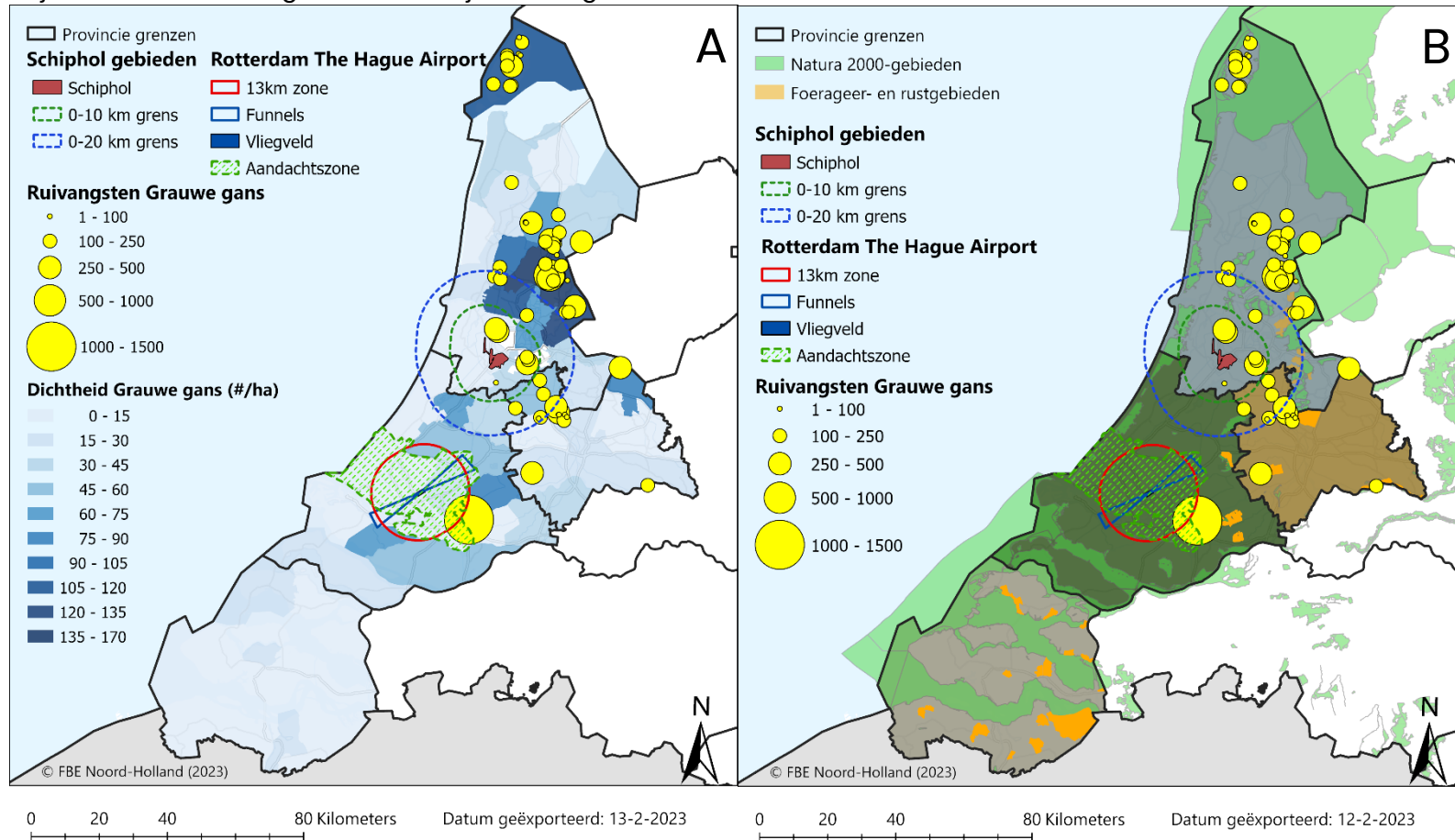
Figuur 4: Verdeling van de in 2022 gevangen ruiende ganzen naar adult, juveniel en kuiken.

Vangsten grauwe ganzen

Grauwe ganzen zijn in 2022 gevangen in regio's waar ook hogere dichtheden van deze soort voorkomen (Figuur 5A). Dit jaar was de grootste groep grauwe ganzen gevangen in het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk en Polder Zeevang. Daarnaast zijn er ook grotere

groepen ganzen gevangen in de Oostelijke Vechtplassen en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Verder zijn er nog grotere groepen ganzen gevangen in de 0-10 km zone rondom Schiphol (Figuur 5B).

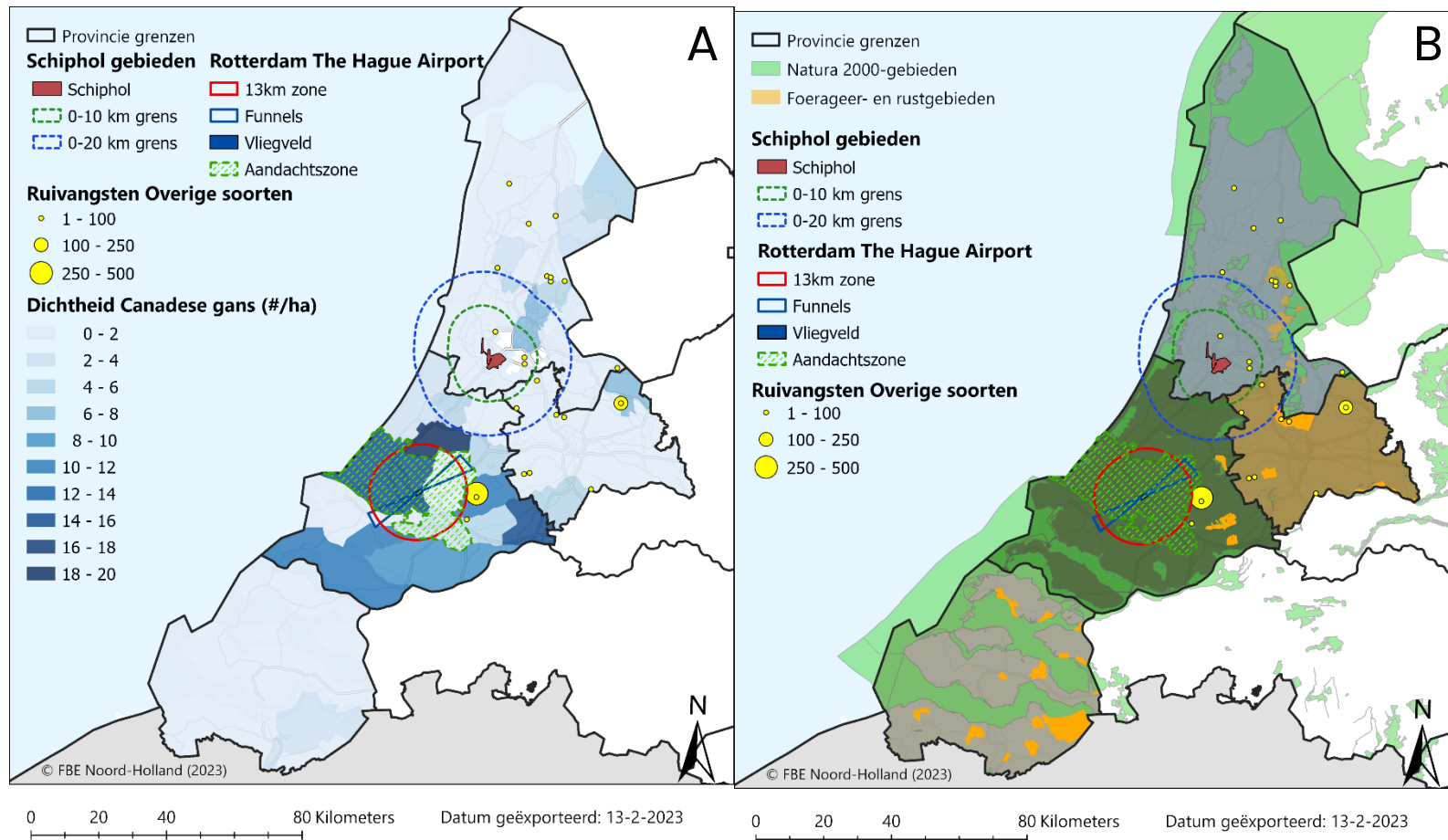

Figuur 5: Het aantal gevangen grauwe ganzen in 2022. A: In vergelijking met het aantal getelde grauwe ganzen per hectare conform de juli-telling van 2021 (Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland) en 2022 (Noord-Holland). B: In vergelijking met de Natura 2000-gebieden en ganzen foerageer- en rustgebieden.

Vangsten overige soorten

Er zijn twee vangacties uitgevoerd op de grote Canadese gans in de regio's waar ook redelijk hoge dichtheden van deze soort voorkomen (Figuur 6A). Grote Canadese ganzen zijn niet gevangen in of nabij

Natura 2000-gebieden (Figuur 6B). Gevangen brandganzen, hybride ganzen en verwilderde boerenganzen zijn bijvangsten geweest van groepen grauwe of grote Canadese ganzen.

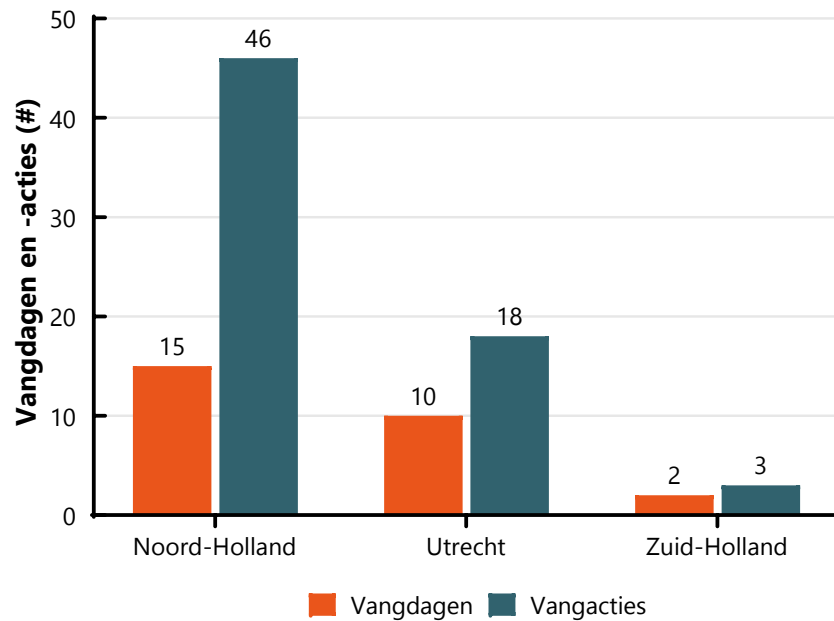
Figuur 6: Het aantal gevangen brandganzen, Canadese ganzen, hybride ganzen en verwilderde boerenganzen in 2022. A: In vergelijking met het aantal getelde Canadese ganzen per hectare conform de juli-telling van 2021 (Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland) en 2022 (Noord-Holland). B: In vergelijking met de Natura 2000-gebieden en ganzen foerageer- en rustgebieden.

3.2 Vangstproces

Uitvoering

Er zijn in totaal 67 vangacties uitgevoerd door Duke Faunabeheer, verdeeld over 27 dagen. Hiervan zijn er 46 vangacties uitgevoerd in Noord-Holland, 18 in Utrecht en 3 in Zuid-Holland (Figuur 7).

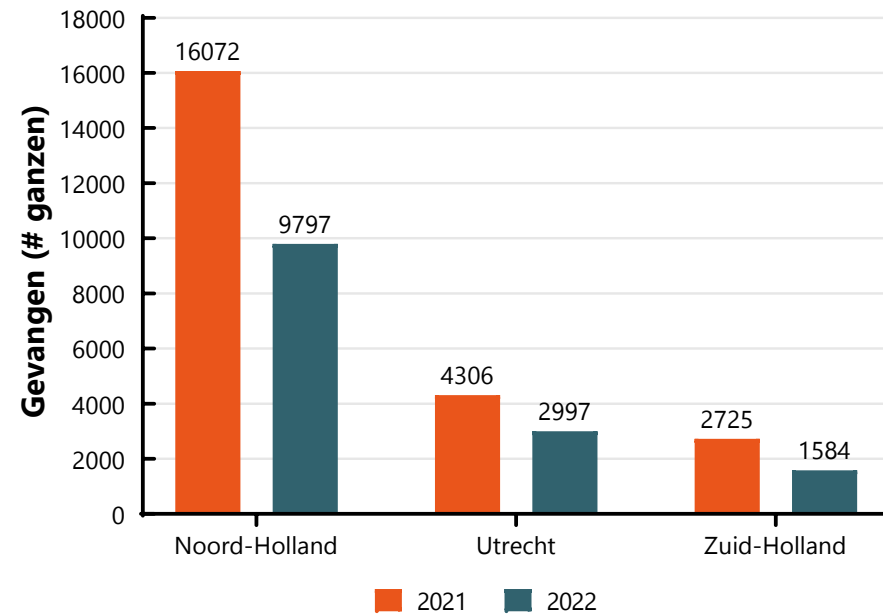
Vangdagen/acties

Figuur 7: Het aantal vangdagen en vangacties in 2022 per provincie.

In alle drie de provincies zijn er in 2022 minder ganzen gevangen dan in 2021 (Figuur 8).

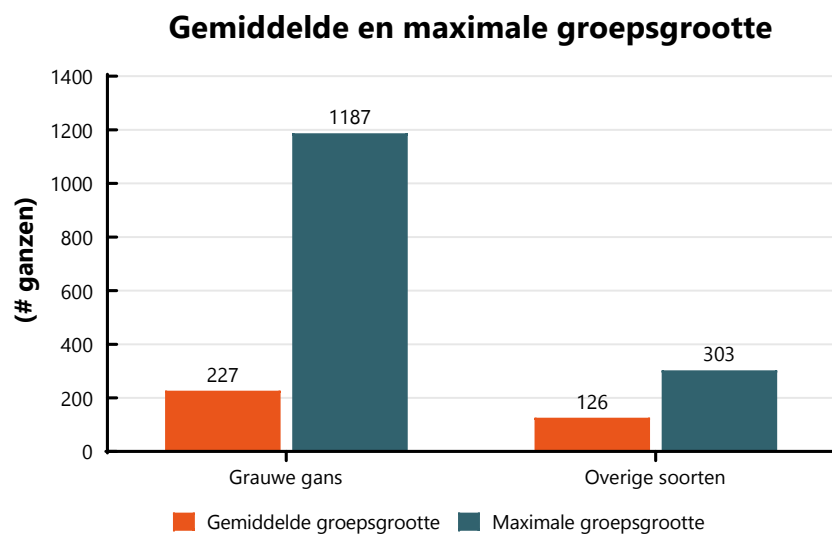
Vergelijking 2021 en 2022

Figuur 8: Aantal gevangen ganzen in 2021 en 2022 in de drie provincies: Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland.

Groepsgrootte

Gemiddeld werden er tijdens de vangacties 214 ganzen gevangen. Op twee acties na, zijn alle acties gericht op grauwe ganzen gevangen. Voor de grauwe ganzen was de gemiddelde groepsgrootte 227 ganzen. De andere soorten werden samengevoegd en hiervan was de gemiddelde groepsgrootte 126 ganzen. De grootste vangst was een groep van grauwe ganzen, die bestond uit 1187 ganzen (Figuur 9).

Figuur 9: Gemiddelde en maximale groepsgrootte per soort van de ruivangsten uitgevoerd in 2022.

4 Discussie

Niet volledig kunnen beheren door ontbreken opdracht en vergunning en sluiten ontheffing brandgans in Noord-Holland

Tijdens de ruivangsten van 2022 zijn er minder ganzen gevangen dan in 2021 (afname van 38%). Dit is voornamelijk een gevolg van de afname in gevangen brandgans (-99%) en hybride ganzen (-100%) in Noord-Holland. Dit vertegenwoordigt de helft van de afname in Noord-Holland. Er zijn dit jaar geen brandgans gevangen, omdat de populatieontheffing voor deze soort in Noord-Holland gesloten was. De andere helft van de afname kan worden verklaard doordat er, vanwege het ontbreken van een Natura 2000-vergunning, niet gevangen kon worden in meerdere Natura 2000-gebieden in Noord-Holland. Het betreft de Natura 2000-gebieden Polder Westzaan; Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske.

In Utrecht is er een afname van 30% geweest in het aantal gevangen ganzen. Dit komt vooral door de afname van het aantal brandgans (-95%) en grauwe ganzen (-21%). Er zijn flink meer grote Canadese ganzen gevangen (+529%). De afname in gevangen brandgans en grauwe ganzen heeft te maken met de afname aan grote groepen ruiende ganzen van deze soort. Hierdoor wordt het moeilijker om hoge aantallen van deze soort te vangen.

In Zuid-Holland is de afname in het aantal gevangen ganzen (-42%) het gevolg van het ontbreken van een opdracht voor de ruivangsten. Deze kon niet op tijd worden verstrekt. Hierdoor kon er maar één dag gevangen worden in Zuid-Holland, in plaats van twee dagen.

Uitvoering kost meer tijd

Ruiende grauwe ganzen houden zich steeds vaker in kleinere groepen op en de verspreiding is groter. De uitvoering vraagt daardoor meer tijd. Dit geldt zowel voor het inventariseren van de ruilocaties als de uitvoering tijdens de vangdagen zelf. Tijdens de vangdagen moeten kleine groepen bij elkaar gebracht worden tot één grote groep of er moeten meerdere kleine acties uitgevoerd worden. Het eerste punt zorgt het ervoor dat het drijven langer duurt en het tweede punt zorgt ervoor dat de uitvoerders meer tijd nodig hebben voor het op- en afbouwen. Beide punten zorgen ervoor dat er minder acties op één dag uitgevoerd kunnen worden.

Minder vangdagen brandgans leidt niet tot meer vangdagen grauwe gans

Doordat grauwe ganzen en brandgans niet tegelijk ruien, kunnen vrijgekomen dagen voor de brandgans niet worden ingezet voor de grauwe gans of andersom.

Prioriteren noodzakelijk

Vanwege de ruiperiode zijn er een maximaal aantal dagen beschikbaar om te kunnen vangen. Door de hoge aantallen grauwe ganzen, zal er prioritering moeten plaatsvinden. Er zijn onvoldoende vangdagen ten opzichte van het aantal groepen ruiende grauwe ganzen. Hierdoor is het noodzakelijk te prioriteren waar de ruivangsten het meest effectief zouden zijn. Bij gelijke omstandigheden, ligt de prioriteit bij vliegveiligheid. Ook wordt afgewogen of andere beheermaatregelen niet kunnen worden toegepast.

Effectiviteit van de ruivangsten

De effectiviteit van ruivangsten wordt niet direct bepaald door de groepsgrootte en het aantal gevangen ganzen. Vooral het aantal weggenomen adulte ganzen is bepalend voor de reductie van een populatie. Er zijn echter nog andere factoren die van invloed zijn op de schade die ganzen veroorzaken, zoals de ganzensoort, de locatie van het ruien en de inzet van andere beheermaatregelen.

Geen ruivangsten Zeeland

Dit jaar hebben er geen ruivangsten plaatsgevonden in de provincie Zeeland. Dit kwam doordat vlak voordat de actie op de grauwe ganzen zou plaatsvinden, de terreinbeheerders aangaven dat er geen grauwe ganzen in dat gebied aanwezig waren.

5 Conclusie & aanbevelingen

Net als voorgaande jaren is het aantal vangdagen de grootste limiterende factor. Dit komt doordat er één team is dat de ruivangsten uitvoert. Ook kunnen de vrijgekomen vangdagen van de brandgans niet worden ingezet voor de grauwe gans. Deze twee soorten hebben namelijk een andere ruiperiode. In Noord-Holland was een andere limiterende factor dat er geen ruivangsten uitgevoerd konden worden in meerdere Natura 2000-gebieden. Dit heeft echter niet geleid tot een afname van het aantal gevangen grauwe ganzen, doordat er veel is ingezet op het vangen van kleine groepen buiten de Natura 2000-gebieden. Dit was mogelijk doordat Noord-Holland veel heeft ingezet op een goede inventarisatie van de ruilocaties in de provincie.

Op een belangrijke vanglocatie in de 0-10 km zone in Zuid-Holland kon dit jaar niet worden gevangen, omdat de opdracht in die provincie niet op tijd verleend kon worden. Op de andere locatie in Zuid-Holland heeft de actie wel goed kunnen plaatsvinden.

In Utrecht is de limiterende factor dat er niet veel nieuwe vanglocaties bij komen en dat de groepen ganzen op de huidige locaties aanzienlijk kleiner worden. De FBE Utrecht ziet in haar provincie dat het geïntegreerd beheer (intensieve legselbehandeling, afschot en aanvullend het uitvoeren van ruivangsten) ertoe heeft geleid dat zowel het aantal grote ruilocaties als het op deze ruilocaties voorkomende aantal ruiende ganzen afneemt. Als gevolg van het lerende vermogen van ganzen zien we daarentegen een sterke toename van het aantal familie broed- en ruiplaatsen die verspreid in het buitengebied voorkomen, bestaande uit maximaal 30-50 individuen. Dit geeft uitdagingen in de toekomstige wijze waarop

ruivangsten kunnen worden ingezet. Om het lerende vermogen van ganzen die uiteindelijk tijdens een ruivangst niet worden gevangen te beperken, onderzoekt de FBE Utrecht of het verwijderen van overgebleven ruiende ganzen in de dagen na een ruivangst met het geweer tot de mogelijkheden behoort.

Inventarisatie vanglocaties

Om de resultaten te verbeteren is het belangrijk om de inventarisatie van de vanglocaties te optimaliseren. Ook is het van belang om te kunnen vangen in geschikte broed-habitats in Natura 2000-gebieden. In Noord-Holland is er dit jaar meer tijd gestoken in het goed inventariseren van de ruilocaties. Dit heeft er toe geleid dat er in Noord-Holland ongeveer evenveel grauwe ganzen zijn gevangen als vorig jaar, ook al kon er in meerdere grote Natura 2000-gebieden niet gevangen worden. Het nauwkeurig in kaart brengen van de ruilocaties zorgt dus voor een efficiënter gebruik van de beschikbare vangdagen.

Tweede vangteam

Een andere optie is het inzetten van een tweede vangteam. Naast een vergroting van de capaciteit zal een tweede team zorgen voor minder onderlinge druk tussen de leden van het samenwerkingscollectief over het verdelen van de vangdagen.

Samenwerking

De samenwerking is net als voorgaande jaren goed verlopen. Er zijn geen aanbevelingen voor een andere aanpak volgend jaar. Het succes van de aanpak ligt in het zorgvuldig communiceren tussen alle betrokken partijen, zowel in de voorbereiding als in het veld.

Literatuurlijst

- BIJ12. (2022). *Cijfers faunaschade 2021*.
- Buij, R., & Koffijberg, K. (2019). *Ganzen en ganzenschade in Nederland: Overzicht van kennis en kennishiaten voor effectief beleid*.
- FBE Noord-Holland. (2021). *Telrapportage Standganzen Noord-Holland 2021*.
- FBE Utrecht. (2022). *Jaarverslag 2021*.
- FBE Zeeland. (2020). *Jaarverslag 2019*.
- Grinsven van, N. (2021). *Telrapportage ganzen 2021*.
- Jeugd, H. van der, Voslamber, B., Turnhout, C. van, Sierdsema, H., Feige, N., Nienhuis, J., & Koffijberg, K. (2006). *Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?*
- Voslamber, B., Jeugd, H. van der, & Koffijberg, K. (2007). Aantallen, trends en verspreiding van overzomerende ganzen in Nederland. *Limosa*, 80, 1–17.
- Voslamber, B., Jeugd, H. van der, & Koffijberg, K. (2010). Broedende ganzen in Nederland. *De Levende Natuur*, 111(1), 40–44.

Bijlagen

Bijlage 1: Gevangen ganzen per provincie

Tabel 2: Aantal gevangen ganzen per soort en per provincie.

Soort	Noord-Holland	Utrecht	Zuid-Holland	Totaal
<i>Brandgans</i>		52		52
<i>Canadese gans</i>	42	428	400	870
<i>Grauwe gans</i>	9.630	2469	1.184	13.283
<i>Hybride gans</i>	10			10
<i>Verwilderde boerengans</i>	115	48		163
Totaal	9.797	2.997	1.584	14.378